

Pilietybės išsaugojimo klausimas grįžta į Seimą: trys įstatymo pakeitimo projektai ir pilietinė peticija

Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo klausimas išlieka viena aštriausių ir aktyviausiai aptariamų temų diasporoje. Siekiant išsaugoti teisinį ryšį su užsienyje gyvenančiais tautiečiais ir sustabdyti kasmetinį tūkstančio piliečių praradimą, Seimo rudens sesijoje imtasi konkrečių veiksmų - užregistruoti trys nauji Pilietybės įstatymo pakeitimo projektai, skatinama pasirašyti pilietinę peticiją už pilietybės išsaugojimą. Šias iniciatyvas ir tolesnius teisinius sprendimus po nepavykusio 2024 m. referendumo Seime surengtoje spaudos konferencijoje pristatė Seimo narės bei Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) ir JAV lietuvių bendruomenės atstovai.

Pasauliolietuvis.lt | Ana Vengrovskaja

Pilietybės išsaugojimas - nacionalinės svarbos klausimas

Spalio pradžioje Seimo spaudos konferencijų salėje surengtoje spaudos konferencijoje „Pilietybės išsaugojimas - nacionalinės svarbos klausimas“ dalyvavo pagrindinė įstatymo projektų iniciatorė, Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) frakcijos narė Dalia Asanavičiūtė-

Gružauskienė, Seimo Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) frakcijos narė Modesta Petrauskaitė, iš Italijos prisijungusi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) valdybos narė Aurelija Orlova bei JAV lietuvių bendruomenės ir Niujorko lietuvių bendruomenės atstovas Gediminas Ramanauskas.

Dalia Asanavičiūtė-Gružauskienė pabrėžė, kad šiandien populiariausia ir aštriausia tema Lietuvoje yra demografijos klausimas – mažėjantis šalies gyventojų ir piliečių skaičius. Spaudos konferencijoje Seimo narė atkreipė dėmesį į tai, kad, preliminariais duomenimis, išvykstančiųjų iš Lietuvos skaičius šiais metais vėl pradėjo augti, o svarstyklės krypsta į nepalankią pusę.

„Pilietybės klausimas yra vienas svarbiausių klausimų norint prisivilioti arba prisikviesti mūsų žmones atgal. Kodėl? Nes tu, neturėdamas Lietuvos Respublikos pilietybės, Lietuvoje susiduri su dideliais biurokratiniais sunkumais, su buvimo šalyje sunkumais ir, apskritai, žmonės, kurie netenka Lietuvos Respublikos pilietybės įgiję kitos valstybės pilietybę, jaučiasi valstybės atstumti, netinkami ir nelaukiami mūsų valstybėje“, – sakė buvusi Jungtinės Karalystės (JK) lietuvių bendruomenės pirmininkė.

Seimo narė D. Asanavičiūtė-Gružauskienė | Seimo kanceliarijos nuotr. (aut. Ūla

Liškevičiūtė)

Seimo narė D. Asanavičiūtė-Gružauskienė priminė 2024 m. vykusio privalomojo referendumo rezultatus. Nors pakeisti Konstitucijos 12 straipsnio nepavyko dėl itin aukštos teisinės kartelės, milžiniškas skaičius žmonių – net 1 043 263 Lietuvos piliečiai (apie 74 proc. balsavusiųjų) – ištarė „taip“ pilietybės išsaugojimui.

Spaudos konferencijoje D. Asanavičiūtė-Gružauskienė pateikė iškalbingą palyginimą:

„Palyginimui – prezidento rinkimuose už dabar esantį prezidentą balsavo 886 874 piliečiai. Sarkastiškai galiu pasakyti, kad Jungtinė Karalystė esant mažesniai balsų procentui išėjo iš Europos Sąjungos... Bet mūsų pilietybės referendumo didžiulis balsuojančių „už“ skaičius ir supratimas mūsų piliečių, kad vis dėlto išvykę nėra mūsų priešai, išvykę yra tie patys mūsų piliečiai, branginami. Šis skaičius tikrai davė mandatą vis dėlto kalbėti apie atskiras išimtis, kurios padės (arba leis) išsaugoti daugiau mūsų piliečių“.

Seimo narė pažymėjo, kad Lietuva per metus netenka apie tūkstančio piliečių. Skaičius tarsi nedidelis, tačiau mažai tautai kiekvienas žmogus yra gyvybiškai svarbus. Todėl Seime užregistruoti trys įstatymo projektai, padėsiantys išsaugoti Lietuvos pilietybę.

Teisinės išimties ir apsauga nuo automatinio pilietybės atėmimo

Spaudos konferencijoje pristatyti trys konkretūs Pilietybės įstatymo pakeitimo projektai, kuriais siekiama išplėsti pilietybės išsaugojimo galimybes ir užtikrinti tinkamesnes procedūras:

1. NATO ir ES valstybių NATO partnerių pilietybę įgijusių asmenų išimtis (12-oji išimtis). Siūloma Pilietybės įstatymo 7 straipsnį papildyti nauja 12-ąja išimtimi. Ji būtų taikoma asmenims, gimimu įgijusiems Lietuvos Respublikos pilietybę, išvykusiems iš Lietuvos po 1990 m. kovo 11 d. ir įgijusiems Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos (NATO) valstybių narių arba Europos Sąjungos valstybių narių NATO partnerių – Austrijos, Airijos ir Maltos – pilietybę.
2. Individualus žalos ir pasekmių vertinimas prieš atimant pilietybę. Siūloma nustatyti, kad valstybės institucijos, prieš priimdamos sprendimą dėl Lietuvos pilietybės netekimo, privalėtų atlikti individualų pasekmių

asmeniui ir Lietuvos Respublikos interesams vertinimą. Kaip spaudos konferencijoje akcentavo D. Asanavičiūtė-Gružauskienė, dabar pilietybės netekimo procedūra vyksta gėdingai automatiškai – žmogus apie prarastą pilietybę sužino elektroniniu paštu arba apskritai nėra informuojamas ir tiesiog pastatomas prieš faktą.

3. Istorinio teisingumo atkūrimas tremtiniais prilygintiems asmenims. Siūloma Pilietybės įstatymo 2 ir 7 straipsniuose išplėsti tremtinio sąvoką, įtraukiant asmenis, kuriems pagal Asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymą pripažintas tremtiniui prilyginto asmens statusas, ir jų palikuonis. Tai žmonės, kurie buvo įrašyti į tremtinių sąrašus ir patyrė sovietų represijas, tačiau faktinės tremties išvengė dėl slapstymosi.

Lietuva šiandien yra viena iš vos keturių pasaulio valstybių, taip griežtai ribojančių savo pilietybę.

„Mes ribojame atvykstančių žmonių, imigrantų kiekį, atvykimo sąlygas, ir kartu ribojame mūsų žmonių galimybes išsaugoti Lietuvos Respublikos pilietybę. Viską ribodami, net ir savus žmones, mes tikrai daug netenkame kaip valstybė“, – apibendrina D. Asanavičiūtė-Gružauskienė.

Pasaulio lietuvių patirtys

Spaudos konferencijoje dalyvavę užsienio lietuvių bendruomenių atstovai išsakė principinę Pasaulio Lietuvių Bendruomenės poziciją ir pasidalijo jautriomis asmeninėmis šeimų patirtimis.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) valdybos narė ir Italijos lietuvių bendruomenės atstovė Aurelija Orlova spaudos konferencijoje pabrėžė, kad už Lietuvos ribų gyvena šimtai tūkstančių – manoma, net iki milijono – lietuvių.

„Gyvenamoji vieta užsienyje nepanaikina žmogaus ryšio su Lietuva. Priešingai, daugeliui jų Lietuvos pilietybė yra svarbi tapatybės, priklausymo ir ryšio su Tėvyne dalis. Daugiau kaip milijonas Lietuvos žmonių referendume išreiškė aiškią valią, kad Lietuvos pilietybės išsaugojimas tam tikromis aplinkybėmis būtų įmanomas ir įgijus kitos valstybės pilietybę. Todėl šiandien turime ieškoti aiškių ir pagrįstų išimčių ne tam, kad paneigtumėm Konstitucijoje įtvirtintus principus, bet tam, kad įstatymuose tinkamai atspindėtume realų Lietuvos žmonių gyvenimą ir išsaugotume ryšį su pasaulio lietuviais“, – sakė Italijos lietuvė.

PLB Viešųjų ryšių komisijos pirmininkė Aurelija Orlova | Seimo kanceliarijos / Ūlos Liškevičiūtės nuotr.

PLB valdybos narė A. Orlova kreipėsi į parlamentarų: „Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardu kviečiu Seimą ieškoti sprendimų, kurie leistų kuo daugiau Lietuvos žmonių išsaugoti savo ryšį su Lietuva ir Lietuvos pilietybę.“

Pranešėja taip pat palaikė siūlymą dėl tremtiniais prilygintų asmenų statuso ir pasidalijo savo šeimos istorija. Jos seneliai taip pat slapstėsi Lietuvoje nuo sovietų represijų, kol jų broliai ir seserys buvo tremtyje Sibire, todėl ši įstatymo spraga tiesiogiai paliečia gyvus Lietuvos šeimų likimus.

JAV lietuvių bendruomenės atstovas, aktyvus Niujorko lietuvių bendruomenės narys ir vienas iš Niujorko lietuvių profesionalų klubo įkūrėjų Gediminas Ramanauskas spaudos konferencijoje pristatė idėją dėl Pilietybės įstatymo 2 ir 7 straipsnių pakeitimo.

Teisininkas pasidalijo savo šeimos drama:

„Mano senelis ir močiutė iš tėčio pusės buvo įrašyti į tremtinių į Sibirą sąrašus. Priežastis buvo viena – jie turėjo gana daug žemės ūkio žemės, buvo inteligentai. Kaimynas juos įspėjo slėptis ir bėgti. Tai patvirtina oficialios Lietuvos ypatingojo

archyvo pažymos. Seneliai tuo metu turėjo penkis mažamečius vaikus. Viskas buvo nacionalizuota. Jie slapstėsi virš 10 metų, keitė gyvenamąsias vietas, gyveno miškuose, tolimose sodybose. Vienas iš mano tėčio brolių mirė vos kelių mėnesių nuo plaučių uždegimo... Tikrai skirtumas tas, kad formaliai jie nebuvo ištremti į Sibirą.“

Gediminas Ramanauskas | LR Seimo kanceliarijos nuotr.

G. Ramanauskas spaudos konferencijoje paaiškino, kad dabar galiojantis Pilietybės įstatymas reikalauja prievartinio iškeldinimo fakto, nors Nukentėjusiųjų nuo okupacijų teisinio statuso įstatymas tremtiniais prilygintiems asmenims suteikia atitinkamą statusą ir valstybės garantijas.

„Mano senelis iš tiesų su močiute slapstėsi su šeima ne todėl, kad norėjo gyventi užsienyje – jie bandė likti Lietuvoje ir bandė auginti savo vaikus Lietuvoje. Vien dėl to, kad jiems pavyko pasislėpti, manau, būtų nesąžininga prarasti Lietuvos pilietybę. Čia nėra kuriama nauja pilietybės išimtis, papildomų biudžeto išlaidų nebus, tiesiog ištaisyta teisinė nelygybė ir atkuriamas istorinis teisingumas“, – pabrėžė JAV lietuvis.

Demografija, ekonomika ir saugumas

Spaudos konferencijoje dalyvavusi Seimo narė Modesta Petrauskaitė pilietybės išsaugojimo problemos sprendimą įvardijo kaip esminį valstybės išlikimo ir nacionalinio saugumo klausimą.

„Manau, kad mes šiandien kalbame, ar Lietuvai apskritai yra reikalingi lietuviai. Jeigu mes vis dar, šitiek metų atgavę nepriklausomybę, diskutuojame plenarinių posėdžių salėje, ministerijų kabinetuose, koridoriuose apie tai, ką piliečių nuomonė jau labai aiškiai išreiškė – 74 proc. balsavusiųjų pasisakė palaikantys... Emigracija ir migracija yra palietusi kiekvieną Lietuvos šeimą vienokia ar kitokia forma. Padėti išsaugoti mūsų šeimoms savo vaikų ir provaikaičių lietuvišką pilietybę yra klausimas čia ir dabar“, – sakė Seimo narė.

Pranešėja atkreipė dėmesį į kelis pagrindinius valstybės išlikimo ir stiprinimo aspektus.

Kalbėdama apie nacionalinį saugumą, M. Petrauskaitė pabrėžė užsienio lietuvių, kaip šalies ambasadorių, vaidmenį:

„Kai mes kalbam apie nacionalinį saugumą, kuris yra lygiai taip pat opi tema šiandien mūsų šalyje ir visose Baltijos šalyse, tai mes kalbam apie ryšius su diaspora, kurie iš tikrųjų yra tie žmonės, kaip geri ambasadoriai nešantys Lietuvos vėliavą, nešantys žinią apie Lietuvą, kovojantys už Lietuvą. Ir mes dabar jiems pasakome, kad galbūt per mažai kovojate, ir čia kažkur nueinate į antrą planą, kai mums gyventi čia reikalingi tokie žinučių nešėjai ir mūsų šalies žmonės.“

Nuotoliniu būdu prie spaudos konferencijos prisijungė Modesta Petrauskaitė | Seimo kanceliarijos nuotr. (aut. Ūla Liškevičiūtė)

Atskleisdama ekonominę šios temos pusę, parlamentarė išskyrė akivaizdžią diasporos teikiamą finansinę ir investicinę grąžą Lietuvai.

„Kai kalbame apie ekonomiką, kuri taip pat yra be galo svarbi ir aktualus klausimas mūsų šalyje, diaspora yra realus ekonominis išteklius. Vien praėjusiais metais apie 1,3 proc. mūsų šalies BVP pervedė į Lietuvą mūsų diasporos nariai. Kai kalbame apie verslus ir investicijas į Lietuvą, kalbame beveik apie 8 proc. BVP sukuriančią dalį“, – vardijo Seimo narė.

Lygindama šio klausimo teisinį reguliavimą Lietuvoje ir kaimyninėse regiono šalyse, M. Petrauskaitė ragino drąsiau sekti jau pasiteisinusiais pavyzdžiais:

„Šiuo įstatymo projektu kalbame apie demokratines, Europos Sąjungos ir NATO šalis dėl dvigubos pilietybės. Nereikia bijoti, nes tai jau padariusi Latvija 2013 metais – prieš 13 metų. Tai padariusi ir Lenkija dar pilnesne apimtimi, nes nėra išskirta jokia išskirtinė Europos Sąjungos ar NATO šalis. O apskritai mes kalbame apie Lietuvą, kuriai šiandien reikia lietuvių ir kuri turi padaryti tam tikrus žingsnius, kad padėtų išsaugoti pilietybę.“

2026 spalio 1 d. vyko Seimo narės Dalios Asanavičiūtės-Gružauskienės spaudos konferencija „Pilietybės išsaugojimas – nacionalinės svarbos klausimas“ | Seimo kanceliarijos nuotr. (aut. Ūla Liškevičiūtė)

Kviečia pasirašyti peticiją

Be užregistruotų įstatymų projektų, D. Asanavičiūtė-Gružauskienė inicijavo pilietinę [peticiją](#) „Išsaugokime Lietuvos Respublikos piliečius!“, skirtą Lietuvos Respublikos Seimui.

Kaip rašoma peticijoje, Lietuvoje demografinė padėtis pasiekė kritinę ribą:

„Kiekvienais metais Lietuvoje gimsta mažiau vaikų nei miršta žmonių. Šiais metais sumušėme savo demografijos antirekordą. Dėl šios priežasties mums turi rūpėti kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis – turime kaip visuomenė ir valstybė padaryti viską, kad neprarastume savo žmonių. Deja, kiekvienais metais Lietuvos Respublika pati atima pilietybes iš maždaug tūkstančio žmonių – tai papildomas tūkstantis, kuris turėjo ryšį su Lietuva, turėjo galimybę grįžti į Lietuvą, kurti savo gyvenimą ir ateitį čia, Lietuvoje.“

Pasak peticijos kūrėjų, reemigracija yra moksliskai ir empiriskai pagrįstas būdas

spręsti demografinę krizę:

„Kaip rašoma Seimo tyrimų skyriaus atliktoje analitinėje apžvalgoje, Jungtinių Tautų Pasaulio gyventojų prognozių tyrime, atliktame 2024 m. teigta, kad šalyse, kur gimstamumo lygis yra itin žemas, ir yra didelės gyventojų emigracijos apimtys, grįžtamosios migracijos skatinimas trumpuoju laikotarpiu gali būti veiksmingesnė demografijos politikos kryptis nei gimstamumo lygio didinimo pastangos politinėmis priemonėmis. Be kita ko, pagal *Spinter research* (2026 m. balandis) atliktą reprezentatyvią gyventojų apklausą, net 55 % respondentų mano, kad reemigracijos skatinimas būtų labai efektyvi ar greičiau efektyvi priemonė sprendžiant demografinius iššūkius.“

Kaip pabrėžiama peticijoje, pilietybės turėjimas yra praktinė investicijų ir sugrįžimo sąlyga:

„Grįžtantys į Lietuvą turi turėti Lietuvos pilietybę, kad nesusidurtų su biurokratinėmis kliūtimis, ribojančiomis kitų šalių piliečiams galimybę atvykti ilgesniam laikui, kurti verslus, investuoti... Ir tai yra nebe tik diasporos politikos klausimas, tačiau mūsų išlikimo ir nacionalinio saugumo garantas.“

Peticijoje pateikiamas aiškus reikalavimas tautos išrinktiesiems:

„Atsižvelgus į Lietuvos demografinę situaciją, geopolitinę situaciją pasaulyje, visuomenės nuomonę, prašome Seimo priimti siūlomus Pilietybės įstatymo projektus Nr. XIVP-4044(3) ir XIVP-3768(2) dėl galimybės turėti ne tik Lietuvos Respublikos pilietybę išimčių praplėtimo, įtraukiant Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimą įgijus ES, NATO, EBPO valstybių narių pilietybes, taip pat apsunkinant Lietuvos Respublikos netekimo procedūrą bei įtraukiant žalos vertinimą asmeniui ir valstybei kiekvienu konkrečiu atveju.“

Peticijoje apibendrinama pamatinė vertybinė nuostata:

„Šiandien turime pasirinkimą: arba toliau siaurinti Lietuvos ir jos žmonių ryšį, arba kurti valstybę, kuri vertina kiekvieną savo pilietį ir siekia jį išlaikyti. Lietuvai reikia ne mažiau savo žmonių, o daugiau jų ryšio su Lietuva. Lietuvos pilietybė yra ne tik dokumentas. Tai yra žmogaus ryšys su savo valstybe. Šį ryšį privalome saugoti“.

Peticiją jau pasirašė keli tūkstančiai tautiečių iš viso pasaulio. Jų palikti

komentarai liudija stiprų norą išsaugoti gimtąsias šaknis.

„Dirbu su Italijos migracijos teise, padedu įgyti Italijos pilietybę kitiems, bet pati jos neturiu, nes nenoriu prarasti Lietuvos pilietybės. Tai mane labai riboja karjeros pasirinkimuose... Lietuva negali sau leisti ir toliau netekti savo piliečių“, – rašo Italijoje advokate dirbanti Elzė O.

„Gyvenu Prancūzijoje, visa šeima Lietuvoje, vaikai dvigubos tautybės, investuoju daug laiko, energijos ir finansų, kad puoselėčiau lietuvių kalbą ir kultūrą... Laikas įforminti dvigubos pilietybės naujas išimtis, kad Lietuva neprarastų piliečių!“ – mano Kristina A.

Australijoje gyvenanti Silvija T. pabrėžia pilietybės išsaugojimo svarbą: „Nenoriu prarasti savo šaknų visiškai. Už dvigubą pilietybę!“.

Pasak peticiją inicijavusios Seimo narės D. Asanavičiūtės-Gružauskienės, gyvenimas už Tėvynės ribų jokių būdu neturi tapti bausme ar prievartiniu pasirinkimu, savo pranešime diasporos spaudai ji rašo:

„Gyvenimas už Lietuvos ribų neturėtų reikšti, kad žmogus turi rinktis tarp šalies, kurioje kuria savo gyvenimą, ir Lietuvos, su kuria jį sieja šeima, kalba, kultūra, istorija ir pilietinis ryšys. Šiandien užsienyje gyvena šimtai tūkstančių lietuvių. Daugelis jų nori išlaikyti ryšį su Lietuva ir būti jos dalimi net tuomet, kai gyvenimo aplinkybės lemia gyvenimą kitoje valstybėje. Tikiu, kad Lietuvai yra svarbus kiekvienas pilietis, kuris kuria Lietuvą, nors ir pasirinko savo gyvenimą kurti svetur.“

Buvusi JK lietuvė teigia, kad esama teisinė sistema kuria skaudžią neteisybę:

„Deja, valstybė kiekvienais metais tūkstančiui piliečių uždaro jų namų duris. Duris, kur gimė jų seneliai, tėvai ar jie patys, kur galbūt jie norėjo grįžti kurti verslą, ateitį ar sulaukti senatvės. Tikiu, kad atiminėti pilietybes iš mūsų žmonių yra neteisinga. Todėl bandau dar sykį teikti įstatymų pakeitimus, kurie padėtų išsaugoti Lietuvos Respublikos pilietybę, ir prašau pasirašyti peticiją, skirtą jiems paremti – kad klausimui atėjus į Seimo posėdžių salę būtų aišku, jog šis klausimas vis dar toks pats svarbus.“

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo,

nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.